

Marietta Petkova en Carel Kraayenhof: een niet-alledaags duo

BACH, SCHUBERT EN EEN VLEUGJE TANGO

*Zo op papier lijken pianiste **MARIETTA PETKOVA** en bandoneonist **CAREL KRAAYENHOF** een onmogelijk duo, maar in de praktijk vormen ze een koppel dat speelt alsof het doorlopend de tango danst: fel, sensueel, gracieus, slepend, melancholisch, even vaak strak in de maat als bijna achteloos boven de tel zwevend en minstens zo vaak dat allemaal tegelijk. Ook tijdens een geïmproviseerde repetitie bij de pianiste thuis voor de concerten van dit najaar vullen de twee elkaar naadloos aan. Een kijkje in de keuken.*

Tekst: PAUL JANSSEN
Foto's: CHRIS HOEFSEMIT

“Carel Kraayenhof moet jou horen. Jullie kunnen een geweldig duo vormen.” Dat zei Leo de Klerk jaren geleden al tegen Marietta Petkova, toen haar oog in De Klerks studio op een poster van Carel Kraayenhof en diens cd *Street Tango* viel. “Jullie passen zo mooi samen: beiden intuïtieve musici, maar ondertussen heel precies.”

De in 2020 overleden klankregisseur, uitvinder, pianist en componist had het schijnbaar onmogelijke al gezien en gehoord. Het is immers niet de eerste combinatie waar een mens aan denkt: de briljante klassieke pianiste die oorspronkelijk uit Bulgarije komt, maar al decennia in Nederland woont en werkt en de Nederlandse tangoheld die wereldfaam verkreeg nadat hij met de noten van Piazzolla's *Adios Nonino* de beroemde traan van Máxima opwekte. Inmiddels is Carel Kraayenhof een absolute grootheid als het om de tango gaat en staat hij zelfs in Argentinië, hét land van de tango, zeer hoog aangeschreven. En is Marietta Petkova internationaal de grootste geheimtip onder pianoliefhebbers die voor niets minder dan het neusje van de zalm gaan.

EEN NIEUWE SVJATOSLAV RICHTER

Het samenspelen kwam er, ongetwijfeld door de uiteenlopende carrières, nooit van. De Klerk nam een serie prachtige cd's met Petkova op, niet alleen als *Tonmeister* en platenbaas, maar ook als haar levenspartner. Kraayenhof speelde overal ter wereld, solo of met zijn sextet. De agenda's leken onverenigbaar en de stijlkloof te groot. Het idee leek niet verder te komen dan die ene opmerking van De Klerk.

Tot vorig jaar. Kraayenhof, zich niet bewust van de gedachte van De Klerk, zou met het Matangi Quartet op het Beethoven Festival Zutphen een ochtendconcert geven in de Kapel op 't Rijsselt in Eefde. “Vóór ons gaf Marietta een concert op dezelfde plek”, vertelt Kraayenhof aan de eettafel bij Petkova thuis. “Zij speelde Debussy en ik wist niet wat ik hoorde. Ik

zag en hoorde een nieuwe Svjatoslav Richter op het podium. Ze zat zo diep in de muziek en het leek alsof ze voor iedereen afzonderlijk speelde. Het was bizar goed, dus ik wilde aan het einde van het concert naar haar toe om dat te zeggen.”

“Ik wist niets van het concert van Carel en het Matangi Quartet”, haakt Petkova in terwijl ze ontspannen koffie inschenkt en de Bulgaarse lekkernij serveert die haar inwonende moeder gebakken heeft. “Ik moest om half tien 's ochtends spelen, mijn vroegste concert ooit. Aan het eind liep ik het pad op en stond ik opeens oog in oog met Carel. Toen schoot ik vol.” Ze vloog de verbijsterde Kraayenhof om de hals, vertelde haar verhaal en werd beloond met de afspraak om een keer samen te gaan spelen. “Het was als een film. Ik heb hem 's avonds meteen een bericht gestuurd en op 22 juli 2022, precies een jaar geleden nu, kwam hij voor het eerst bij mij thuis.”

ALS EEN RUSSISCH LEVENSLIED

Het kwam bij die eerste samenkomst nog niet tot spelen, maar verder ging het er niet veel anders aan toe dan bij deze ontmoeting, een jaar later. Svjatoslav Richter, hun wederzijdse fascinatie, is nog steeds een geliefd gespreksonderwerp. Ondertussen vliegen YouTube-filmpjes over en weer en staat er altijd wel wat te eten op tafel. “De reden waarom ik hier zit, is nu wel beantwoord”, zegt Kraayenhof lachend als hij een hap van de door Petkova's moeder gemaakte taart neemt.

Op de vraag wat hem werkelijk met de pianiste verbindt, laat hij een YouTube-filmpje zien van een Russische vrouw, die begeleid door haar man een levenslied zingt over liefde en bedrog (te vinden met de trefwoorden 'Snova Stoyu Odna - Aurelian'). Zij vertolkt gepassioneerd de woorden en manlief gaat steeds meer op in zijn accordeonspel, even hartstochtelijk het refrein meeziingend. Terwijl Petkova simultaan vertaalt, zegt Kraayenhof: “Het verhaal vertellen, de boodschap overbrengen, daar gaat het om. Dat willen we allebei op het hoogst mogelijke niveau. We willen de menselijke maat vinden die je in de Russische, Bulgaarse en Argentijnse volksmuziek tegenkomt en door de muziek mensen met elkaar verbinden.” »

**Paspoort
CAREL
KRAAYENHOF**

Geboren: 1958, Aalst (Nederland)
Opleiding: kreeg vanaf zijn achtste pianoles, leerde zichzelf later melodeon, concertina en bandoneon spelen
Carrière: speelde in de jaren zeventig met zijn broer Jaap Ierse en Schotse volksmuziek. Richtte medio jaren tachtig Sexteto Canyengue op. Werd in 1987 door Piazzolla gevraagd om mee te spelen in Broadway-musical *Tango Apasionando*. Na optreden bij huwelijk koning Willem-Alexander en koningin Máxima steeg zijn internationale faam. Met zijn sextet en kwartet, als solist en in combinatie met andere musici, zoals Juan Pablo Dobal en Lavinia Meijer, treedt hij wereldwijd op. Is ook componist
Prijzen: Edison Publieksprijs Klassiek (2003), onderscheiding ambassadeur van de tango van Argentijnse regering (2005), Officier van Oranje Nassau (2012)

**Paspoort
MARIETTA
PETKOVA**

Geboren: 1968, Roese (Bulgarije)
Opleiding: het muzieklceum in Roese, Conservatorium van Sofia en de Musik-hochschule in Wenen. Vestigde zich in 1990 in Nederland. Studeerde bij Jan Wijn aan het Conservatorium van Amsterdam en volgde jarenlang masterclasses bij György Sebök, die haar belangrijkste mentor zou worden
Carrière: geeft voornamelijk solo-recitals. Treedt ook op als kamermusicus, met musici als violist Vesko Eschkenazy
Prijzen: won op 10-jarige leeftijd het Nationale Pianoconcours van Bulgarije (1978). Meer prijzen volgden, waaronder de eerste prijs bij het Eduard Flipse Internationaal Pianoconcours en het Clara Haskil Concours in Zwitserland (1989)

OEFENING IN ADEMHALING

Dat Petkova en Kraayenhof uit twee verschillende werelden komen, is meteen duidelijk als even later een liveopname klinkt van het *Adagio* uit het *Concert in d BWV 974* van Johann Sebastian Bach, dat het kersverse duo tijdens de try-outconcerten in het voorjaar speelde en dat ook tijdens de najaarstournee op het programma staat. “Ik verbaas mij nog steeds dat we één noot gelijk krijgen”, zegt Kraayenhof ter introductie.

Het is te bescheiden. De opname klinkt als een klok en de bandoneon van Kraayenhof brengt het concert niet alleen terug naar de sfeer van het oorspronkelijke *Hoboconcert* van Marcello, maar ook naar de wereld van de Argentijnse milonga. Het is meteen duidelijk dat ook Piazzolla een groot Bach-liefhebber was. “Het is zo moeilijk”, commentarieert Petkova de opname. “Een van de moeilijkste stukken die we spelen.”

Die moeilijkheid zit vooral ook in de frasering. “Bij de tango is er altijd een strakke puls waar de solist overheen speelt”, beschrijft Kraayenhof. “In de klassieke muziek volgt de begeleiding de solist. Dat is mijn les. Uiteindelijk heeft alles te maken met ademhaling. Ik volg gewoon de ademhaling van Marietta.”

Het klinkt simpel, maar dat is slechts uiterlijke schijn. Als *Ruka na Mechka (De Hand van de Beer)*, de hommage aan Richter die Kraayenhof ooit schreef en nu bewerkt heeft voor bandoneon en piano, door de woonkamer schalt, is Petkova zeer beslist. “Het is heel hard werken. Vooral in de Argentijnse volksmuziek en de tango’s die we op het programma hebben staan. Carel weet niet hoeveel uren er bij mij in zijn gaan zitten om het goed te krijgen.”

“Dat weet je van mij ook niet”, kaatst Kraayenhof terug. “Maar als het doel je zo lief is, tellen de uren niet.”

RAGTIME NA INVENTIENEN

Toch blijft de vraag waarom Kraayenhof nu op momenten uit zijn tangodomein stapt en Bach en andere klassieken op zijn bandoneon speelt. “Een vriendje van mij moest vroeger pianospelen van zijn ouders”, begint hij zijn verklaring. “Hij vond het niet leuk, maar ik raakte gefascineerd door het instrument en heb mijn vader gek gezeurd om een piano. Vanaf het moment dat ik er een in huis had, zat ik al stukjes te maken. Muziek werd mijn taal in een familie waar niet veel over emoties werd gesproken. Vanaf mijn achtste heb ik klassiek pianoles gehad en onder andere de *Inventionen* van Bach gespeeld. Later, nadat ik de film *The Sting* had gezien, ben ik ook ragtime gaan spelen.”

Uiteindelijk kwam hij via zijn broer, de Ierse en Schotse volksmuziek en de melodeon en concertina die hij tijdens zijn studietijd speelde, bij de bandoneon terecht en raakten de klassieken op de achtergrond. “Bach is blijven sluimeren”, zegt hij nu. “Ik vind het mooi om klassiek te spelen op de bandoneon. Het is tenslotte een Duits instrument. Als Bach het instrument had gekend, had hij er vast voor geschreven. Toch was ik heel onzeker om dat in het openbaar te doen.”

BANDEON IS DE BRUG

“Ik was huiverig om bijvoorbeeld het *Andante sostenuto* uit Schuberts laatste pianosonate te spelen”, biecht Kraayenhof op. “Klassieke muziek heeft iets heiligs. Maar door de bandoneon drong het tot mij door dat het ook iets aards heeft. Dat gekke instrument van mij, dat draagbaar harmonium, fungeert als een brug tussen klassiek en volksmuziek. Mede door de reacties uit het publiek geloof ik nu dat we iets verrassends, iets bijzonders doen, dat de muziek in zijn waarde laat.”

“We veranderen niets aan de noten”, onderstreept Petkova de zorgvuldigheid waarmee ze de muziek te lijf gaan. “We dubbelen ook veel”, licht Kraayenhof een tipje van de bewerkingsluier op. “De klank die dan ontstaat, is ons geheim.”

“We zijn inmiddels ook in een nieuwe fase gekomen”, zegt Petkova. “We hebben lang gezocht naar repertoire. Nu vinden we steeds vaker. We hebben een taal gevonden die we allebei spreken. En dan is alles mogelijk.”

Dat blijkt als Kraayenhof even later zijn immer actieve ragtimeliefde etaleert en op de vleugel van Petkova uit het blote hoofd de eerste sectie van Scott Joplins *Solace – A Mexican Serenade* speelt, die ook in de film *The Sting* langskomt. “Stuur mij de partituur maar”, reageert Petkova direct. “Luister dan ook even naar de muziek van Jerry Roll Morton”, adviseert Kraayenhof, al lang niet meer verrast door het verzoek. Leo de Klerk zal ongetwijfeld breed glimlachen op zijn hemelse wolk. «

CONCERTEN

22 oktober – Ruïnekerk, Bergen

27 oktober – Waalse Kerk, Amsterdam

29 oktober – Cultuurgebouw Zinder, Tiel

Voor de verdere agenda zie: mariettapetkova.rocks of carelkraayenhof.nl